

Az új demokratikus hadsereg személyi állománya szolgálati és létkörülményei biztosításának kölségvetési alapjai (1945–48)

*Dr. Zimonyi István nyá. ezredes
a hadtudomány kandidátusa*

Az úri Magyarország vészterhes gazdasági örökséget hagyott hátra. Hatalmas háborús pusztításokat, károkat (4,3 milliárd dollár), pénzügyi vonatkozásban az 1941-ben kezdődő és 1943-tól erősödő infláció vezette be a felszabadulás után közvetlenül tapasztalt fokozódó pénzromlást. A bankjegyforgalom 1938-at 100-nak véve 1944-ben, több mint tizennégyszeresére nőtt, amikor az ipari termelés 1943-ig csak 24%-kal emelkedett.¹

A megalakuló Ideiglenes Kormány gazdasági nehézségeit csak fokozta az élelmiszer és más anyagi készletek teljes hiánya, a pénzforrások (adó, járulék, vám, hitel stb.) elapadása, úgyszólván megszűnése. Az államháztartás 1945-ben erősen deficitese volt, a bevételek a kiadások csupán 5–7%-át tették ki.

A menekülő nyilas kormány elhurcolta az ország központi fizetési eszközeit (központi pénzalapok, idegen valuták, nemesfém tartalékok stb., még a bankjegy nyomda pénzkliiséit is, megakadályozva ezzel egy időre a bankjegy kibocsájtását.

A nehéz pénzügyi helyzetben a Szovjet Kormány sietett az Ideiglenes Nemzeti Kormány segítségére, amikor kérésére 1945. február 19-én 100 milliós kölcsönt nyújtott pengő bankjegyekben, majd márciusban további 250 millió pengőt folyósított szintén bankjegyekben.

Az államháztartás minimális bevételei mellett egyetlen megoldásként mutatkozott a papírpénz kibocsájtása. 1945 nyarától – amikor a Nemzeti Bank ismét megkezdte működését – mind több papírpénz került forgalomba, ugyanakkor a termelés alacsony színvonala következtében a piacra kerülő áru mennyisége rendkívül szűkös volt. A pengő szédületes ütemben veszítette el vásárló erejét, az arányok teljesen felbomlottak.

A kormány pénzromlást fékező intézkedései között szerepelt az 1945. december 19-i bankjegy dézsma. A pénz lebélyegzése után annak csak 68%-a volt az állam tiszta bevétele, mely azonban jellemzően alig 11 napig fedezte a kiadásait.

A pénzforrások hiánya számos nehézséget okozott, pl. 1945 nyarán a bérfizetésekhez szükséges forgótöke összegek sem álltak rendelkezésre, „Ezidő szerint – olvashatjuk a jóvátételi szállítások vas- és gépipari munkaközösségének 1945. július 20-i bizalmas

¹ Berend T. Iván–Ránki György: Magyarország gyárpara a második világháború előtt és a háború idő szakában 1933–1944. Akadémia Kiadó, Budapest 1958.

tájékoztatójában - a munkások kifizetése igen vontatottan halad, az eddigi hátralék pedig kb. 100 millió körül mozog².

Hasonló gondokkal találkozunk ezidőben a hadseregben is. „Technikai nehézségek és az ország súlyos gazdasági helyzetének következtében a honvédség e hó 15-ig semminemű pénzellátásban nem részesül. Ebből kifolyólag az alakulatok pénzüket úgy osszák be, hogy a helyszíni beszerzéseik kifizetéséhez szükséges összeg július 20-ig rendelkezésre álljon. A legénységnek meg kell magyarázni, hogy nem gondoskodás hiánya következtében kapja illetményét rendszertelenül és elkésve,³ olvashatjuk a 6. hadosztályparancsnok 1945. július 7-i parancsában.

A honvédelmi vezetés az adott pénzügyi feltételek közepette - figyelemmel az anyagi készletek teljes hiánya mellett végrehajtandó feladatokra - a számára juttatott minimális pénzalapokat mindenek előtt a személyi állomány létszükségeitinek biztosítására fordította, azon belül is az *élelmezésre*, az elhelyezési körülmények javítására. A ruházati és felszerelési cikkek beszerzése a költségvetési fedezet szűkös volta mellett a megfelelő ipari kapacitás- és a nyersanyaghiány miatt a szükséglethez képest messze elmaradt.

A hadosztályok felállítása, háborús felkészítése időszakában a Kormányzat a Honvédelmi Minisztérium számára a következő pénzalapokat utalta ki:

1945 januárjában (6 tételben)	703 000,- P
februárban (6 esetben)	42 259 102,- P
április 17-ig (2 tételben)	37 000 000,- P

Összesen: 79 952 102,- P⁴

Ezidőben a honvédelem kiemelt kezelésére mutat, hogy a debreceni kormány elsőképpen 1945. márciusában bocsájtott jelentősebb összeget a budapesti nagybankok útján az ipar rendelkezésére 9,5 millió pengő összegben.⁵

Az 1945-ös év első négy hónapjában a hadseregnek kiutalt összegek közül a legjelentősebb volt a február 23-án eszközölt 40 millió pengő, melynek felhasználásáról a Honvédelmi Minisztérium az alábbi számvetést nyújtotta be:

- természetbeni élelmezésre, dohányra	8 000 000,- P
- pénzbeni illetményre (28 ezer fő)	12 000 000,- P
- ruházati, fegyverzeti, híradó-, műszaki stb. javító üzemek helyreállítására	5 000 000,- P
- kórházi és más egészségügyi felszerelésekre	2 000 000,- P
- laktanyák, raktárak, kórházak helyreállítására	11 000 000,- P
- tartaléokra	2 000 000,- P

Összesen: 40 000 000,- P

² A Magyar Nemzeti Bank Havi közleményei, Budapest, 1945, január-július 19. oldal.

³ HL 6. hadosztály iratai 11. doboz.

⁴ Kigyűjtötte: Szabó Imre nyá. czds. Feljegyzések SZ. J. tulajdonában.

⁵ Berend T. Iván: A szocialista gazdaság fejlődése Magyarországon 1945-1968 Kossuth Könyvkiadó Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 1974. 37. old.

A honvédelem céljaira 1945. április közepéig átutalt kereken 80 millió pengő – tekintettel az ország súlyos pénzügyi helyzetére – arra enged következtetni, hogy a Kormány szűkös finansziális lehetőségeit maximálisan terhelve igyekezett a magyar csapatok hadrafoghatóságának gyors elérését biztosítani, a fegyverszüneti egyezményben vállalt kötelezettségének mielőbbi, a lehetőségek határain belüli teljesítését elősegíteni.

Az 1945 közepétől gyorsuló infláció 1946 elején rendkívüli méreteket öltött, kihatásai súlyos ellátási zavarokat okoztak a hadseregben is, a személyi állomány szolgálati és életkörülményeinek biztosításában. Így pl. amíg az élelmezési adagválság 1945. január 31-én 4,5 pengő volt⁶ az élelmezési pénz 1946. január 11-én 4500,- pengőre, március 6-án 25 000,- pengőre és június 19-én már 9500,- millió pengőre emelkedett.⁷

A kormány költségvetéssel 1945-ben érthető okokból nem rendelkezett. A felszabadulás utáni első állami költségvetést az 1946/47. költségvetési évre dolgozták ki és hagyták jóvá, amikor a stabilizáció és az új forint bevezetése megteremtette annak szilárd gazdasági alapjait. (1. sz. melléklet a cikk végén.)

Az 1966/1947. évi honvédelmi költségvetés kiadásának indokolásában a következőket olvashatjuk:

- Az ország gazdasági helyzetére figyelemmel az előirányzatnak olyan szükségletek kielégítését kellett figyelmen kívül hagynia, amelyekre rendes körülmények között feltétlenül szükség lett volna. (A honvédség létszámát, valamint a dologi beruházási, átmeneti kiadásokat csak a legszükségesebb mértékben irányozta elő.)

- A személyi járandóságok (zsold, ill. élm.) rovatain az 5000/1946. ME számú rendeletben megállapított 20 ezer főnyi katonai létszám helyett csak 11 477 fő katonai és 2000 fő polgári személyzet járandóságait szerepeltették.

- A dologi kiadásokat csupán a mulhatatlanul szükséges beszerzések, fenntartási és karbahelyezési költségek figyelembevételével tervezték. Az előirányzat pl. fegyverzet beszerzésére semmit sem biztosított. A kiadások mintegy 93%-a közvetlenül, vagy közvetve a személyi állomány ellátásával, szolgálati körülményeivel függött össze.

- Az átmeneti kiadások terhére irányozták elő az összesen 594 fő létszámú két aknukatató század és egy utászszázlólalj illetményeit és dologi kiadásait.

- A beruházási és az újjáépítési átmeneti kiadásoknál az engedélyezett hitelkereten belül – parancsnokságok, csapatok és intézetek elhelyezésére, valamint a honvédség felszerelési tárgyainak raktározására feltétlenül szükséges helyreállítási, illetve a ruházat és egyéb felszerelés beszerzésére szolgáló kiadásokat szerepeltették.

Az 1946/47. évi költségvetésben a hadsereg élelmezésére 11 251 124,- forintot irányoztak elő. A ruházat és felszerelés beszerzésére, javítására beállított 2 512 000,- forint jóformán csak a karbantartási és javítási költségek szerény fedezésére volt elegendő.

A honvédelmi tárca 1946/47. évi költségvetési előmunkálatok anyagából figyelmet érdemel a következő megállapítása: „A trianoni hadsereg 12 évi költségvetését véve alapul egy katonára évi 8000,- Ft-ra volt szükség, pedig akkor az épületek épségben voltak, a raktárak tele voltak tartalék anyagkészletekkel. Ma az épületek súlyosan meg vannak rongálva és hiányosak, míg a raktárak teljesen üresek, készletünk nincs, a „van”-ból kell élnünk.

⁶ Hadtudományi Könyvtár, 1945. évi 4. HK.

⁷ HL 6. ho. iratai 26., 43., 49., 64/1946. sz. Ho. pcs.

Ismerve az államháztartás súlyos helyzetét az egy katonára eső összeget a legminimálisabbakra szorítatva le, azt 4000,- forintban kérték megállapítani és jóváhagyni.⁸ Amint azt a jóváhagyott költségvetés adataiból tudjuk, az egy katonára eső összeg végül is kerekén 6000,- forintban stabilizálódott, ami a vázolt helyzetben valóban szerénynek minősíthető, annak ellenére, hogy jelentősen meghaladta az indító tárgyalási normatívát.

Az új forint bevezetésével és az arra épülő első költségvetéssel még nem szüntek meg – bár észrevehetően enyhültek, elsősorban az élelmezésben – a hadsereg ellátási gondjai. A stabilizációval megváltozott körülmények közötti katonai gazdálkodási feladatokra a minisztérium rendszabályokat adott ki, hangsúlyozva, hogy a jövőben a költségvetési kereteken belül kell gazdálkodni, a korábban engedélyezett hitelkereteket törölték. Az intézkedés hangsúlyozta: „Az államháztartás egyensúlyának helyreállítása megköveteli, hogy a csapatok a meglévő anyagokat a legnagyobb fokú takarékosággal kezeljék és tartsák karban. A felesleges és elkerülhető használatról óvakodni kell. A honvédség felszerelésében a nagy hiány kiegészítéséről, pótlásáról ezidő szerint nem lehet gondoskodni. Addig, amíg az államháztartás helyzete nem teszi lehetővé a honvédség ruházat és felszerelésében levő nagy hiányok pótlását a meglévő helyes, okszerű javításáról és karbantartásáról kell gondoskodni. A ruha karbantartására a HM ruházati osztály megfelelő hitelkeretet fog engedélyezni.”⁹

A HM tárca 1947/1948. évi költségvetésének előkészítő munkálatai során – a békeszerződésben engedélyezett 70 000 főnyi keret mielőbbi elérése érdekében – a hadsereg fejlesztésének kérdései kerültek napirendre. A Minisztertanács részére 1947 májusában készített előterjesztés a honvédség adott 12 000-es létszámát 11 000 fővel javasolta megemelni a fejlesztés első ütemeként mintegy 260 millió forint költségvetési előiránnyal. A Minisztertanács döntése azonban a hadsereg létszámának 3000 fős emeléséhez járult hozzá, kiegészítve a megfelelő polgári létszámmal.¹⁰ A fejlesztés végül is az 1947/48. évi költségvetésben 1700 fővel realizálódott. Az elért 14 239 fő összlétszámból 13 177 fő volt katonaaállományú.

Az 1957/48. évi állami költségvetés „általános indoklása” szilárdulása, a nemzeti jövedelem emelkedése az 1947/48. költségvetési évre már jelentősebb pénzügyi alapokat tudott előirányozni a honvédség fejlesztésének megindítására. (2. számú melléklet a cikk végén.)

A honvédelmi tárca többlete a létszámemelés mellett a honvédség jobb ruházatainak és felszerelésének előirányzatával magyarázható.

A HM tárca költségvetésének indoklása ugyancsak kiemeli hogy a dologi kiadásokon belül a *főhangsúlyt a ruházati szükségletek pótlására helyezték*. Megvalósítandó célként tűzték ki a honvédség minden legénységi és tiszthelyettesi állományú tagja részére 1 rend gyakorló, 1 rend kimenő posztó ruházat, 1 rend nyári sávoly ruházat, 4 rend fehérnemű, 2 pár gyakorló és kimenő lábbeli biztosítását, továbbá a tiszteknek az illetmény szabályzat szerint első ellátmányként járó ruházattal és felszerelési cikkekkel való ellátását.

⁸ HL HM anyaga, 16. csomag 138 lap.

⁹ HL HM 22.245/eln. 1946. 1946. évi 22. HK.

¹⁰ HL HM anyaga, 16. cs. 126 lap.

A *sorállomány élelmezésére* az előző év 11 252 millió forintjával szemben 18 626 millió forintot irányoztak elő a költségvetésben, melyet elsősorban nem a létszámemelkedés, hanem az élelmiszerárak jelentős növekedése indokolt. (Az élelmiszerárak fogyasztói ára 1948 közepétől átlag 60%-kal haladta meg az 1946. augusztus 1-jei árakat.)

A stabilizáció körülményei között költségvetésben biztosított pénzügyi keretek a személyi állományról való gondoskodás színvonalának jelentős növekedését tették lehetővé, melyről a hadsereg 1948. október 20-i helyzetéről szóló jelentésben a következőket olvashatjuk: „A tiszthelyettesek és a legénység ruházata jó. Az élelmezés lényegében jó. A legénység nem panaszkodik. Étkezést naponta háromszor kap, reggelire főleg kávé, bőséges ebédet és vacsorát.” A tisztek ellátásában a ruházat terén továbbra is gondok voltak: „A csapatoknál levő tisztek nagy része külsőleg ruházatban alig különböztethető meg a legénységtől. Nagyon sokan járnak polgári ruhában még szolgálatban is” – számol be a jelentés.¹¹

A költségvetés részletezéséből kitűnik még, hogy az *üdülők és öngyűdülők fenntartására* 1 millió forintot irányoztak elő.¹²

Az 1947. évi XVIII. tc.-be becikkelyezett párizsi békeszerződés adta hadseregfejlesztési lehetőségek nyomán kialakított elképzelések megalapozását az 1947/48. évi költségvetés még nem tette lehetővé. Az időközben elkészült konkrét fejlesztési tervek realizálásának feltételei azonban 1948-tól kezdve felgyorsuló ütemben valósultak meg.¹³

A HM Katonai Bizottsága 1948. március 1-i ülésén megállapította, hogy az elmúlt 3 év alatt a honvédség fejlődését a létszámkereteknek és a feladatoknak lényegi állandósága vagyis az adott keretek között, adott feladatoknak fokozatosan javuló megoldása jellemezte.

„A jövőbeni fejlődés alapvető jellegzetessége lesz a létszámkeretek ugrásszerű kitágulása és a feladatok számának, valamint méreteinek hasonló emelkedése.”¹⁴

A cél érdekében a fejlesztés első ütemeként vált szükségessé egy megfelelő tiszti, tiszthelyettesi képzés mielőbbi beindítása, illetve a szükséges káderek kiválasztásához a legénységi állomány behívása. A honvédelmi miniszter előterjesztése alapján a feladat végrehajtásához szükséges költségvetési fedezetet a Gazdasági Főtanács 1948. február 5-én biztosította.¹⁵

A határozat összesen 5000 fő behívása (1948. március 1-vel 700, április 15-vel további 4300 fő) anyagi feltételeinek megteremtéséhez a költségvetési év végéig a következő póthitelt engedélyezte a HM részére:

¹¹ HL HF anyaga 5. cs. 31. lap.

¹² A többi hadtáp jellegű költségvetési fedezetek tételes megállapítását (pl. eü.) nem tette lehetővé, hogy azokat más kiadásokkal összevontan szerepelteti a költségvetés.

¹³ Jelentős mértékben járult hozzá az ország pénzügyi helyzetének további erősödéséhez, hogy a Szovjetunió 1948 januárjában 17 millió dollárral csökkentette, majd júniusban pedig a magyar kormány kérésére elengedte a hátralevő jövétel felét, 65 millió dollárt.

¹⁴ HL HF okmányai 1. cs.

¹⁵ HL HM anyaga 11. cs.

Rendes kiadások

- személyi járandóság (zsold, ill. élm.)	4,049.000,- Ft
- dologi kiadások (lótáp, száll., eü., jav. stb)	5,565.000,- Ft

Rendkívüli kiadások

- ruházat, felsz., ágy., ágynemű (5000 főre fejenként 2 db köpeny, 2 db zubbony, 2 db nadrág, 3 rend fehérnemű, 1 puskaszij, 2 db kettős tölténytáska, 2 db köpenyszij, 1 db málhazsák, 1 db kenyérszák, 1 db szalmazsák, 1 db fejtákos, 4 db lepedő, 2 db takaró, 1 klt. ágyszaka, 2 pár rsz. csizma)	17,500.000,- Ft
- katonai felszerelés	4,300.000,- Ft
- beruházás (magasépítés)	10,500.000,- Ft

Összesen: 41,914.000,- Ft

A hitelből a Honvédelmi Minisztérium, a Pénzügyminisztérium és az Országos Tervhivatal által megállapított felosztásnak megfelelően februárban 6,5, márciusban 10,4, áprilisban 12,1, májusban 6,-, júniusban 4,4 és júliusban 2,5 millió forint került kiutalásra.

A honvédség fejlesztése nem állt meg a munkás-paraszt fiatalokra épített tisztí és tiszthelyettesi állomány létrehozás feltételeinek megteremtésénél, egyre erősebb hangot kapott a hadsereg lendületesebb fejlesztésének követelménye.

A HM Katonai Bizottsága 1948. április 10-i ülésének jegyzőkönyve rögzítette, hogy a honvédség védelmi felkészültsége jóformán a semmivel egyenlő. Még békefeladatokat sem tud ellátni, nem felel meg a legegyszerűbb háborús követelményeknek sem. Pusztán belső karhatalomnak és fejlesztési mának tekinthető. *Megállapította: a népi demokrácia jelenlegi fejlődési szakaszában minden alapfeltétele megvan annak, hogy az országot védőképés állapotba helyezzük.*¹⁶

A hadsereg fejlesztése feltételeinek létrejöttéről beszélt a Magyar Kommunista Párt negyedik katonai konferenciáján (1948.május 10-én) Rákosi Máttyás is, aláhúzva, hogy a demokrácia csak most jutott el a fejlődésnek arra a fokára, hogy anyagiakban is többet tud áldozni a hadseregére és a továbbiakban megerősítette, hogy amit a társadalom ebben a vonatkozásban átvállalni tud, a továbbiakban azt meg is adja a néphadseregnek.

A megállapítást az alapozta meg, hogy a termelés a hároméves terv keretében rendkívül magas eredményeket mutatott fel. A gyáripari termelés, amely 1945-ben a háború előtti szint 20-25%-a körül mozgott, már 1948-ban elérte az utolsó békeév termelési szintjét.

¹⁶ HL HF ●kmányai 1. cs.

¹⁷ Párttörténeti Intézet Archivuma, 274. F. 11/83. ö. e.

A honvédelmi vezetés elengedhetetlen követelménynek határozta meg a hadsereg-fejlesztés II. ütemének 1948. október 1-vel való megkezdését, illetve annak előfeltételként a szükséges anyagok időbeni biztosítását, a gyártások haladéktalan folyamatba tételezéshez szükséges költségvetési fedezet előteremtését.

A létszámemelkedést az adott állományhoz képest (18 600 fő) kerekén 36 000-re tervezték. A valamivel több, mint 17 000-es fejlesztésnél az 1 főre eső ruházati és felszerelési költséget nem egészen 4000,- forintban állapították meg, mely azonban takarékosági szempontból nem tartalmazta az itthon legyártható és beszerezhető valamennyi cikket.

A tervezett fejlesztéssel kapcsolatban a Honvédelmi Minisztérium összeállított költségvetési póthiteligénye kerekén 110 millió forintot tett ki, melyből (*ruházatra és felszerelésre* mintegy 69 milliót, az *építési beruházásokra* pedig 41 millió forintot irányoztak elő). A póthitel folyósítását az anyagkészletek időbeni megalakítása érdekében, a kiadások felmerülésének ütemében márciustól júniusig havi 12 millió forintos, augusztus és szeptember hónapokban 25 millió forintos részletekben kérték teljesíteni.

Az 1948. október 1-én kiadott „PILIS II” szervezés anyagi biztosításának megszervezése és végrehajtása során a HM anyagi csoportfőnökség szakosztályai sikeres munkát végeztek a ruházati és más anyagok biztosításában, azok kiszállítása a csapatokhoz időben megtörtént.

A végrehajtott feladat méreteire jellemző, hogy kerekén fél év alatt kellett a hadsereg több mint kétszresére történő növeléséhez szükséges anyagok költségvetési fedezetét és annak birtokában azok biztosítását (tervezés, megrendelés, átvétel, tárolás, kiszállítás) elvégezni.

Az 1948. évi fejlesztési tevékenység az előzőeken felül még további feladatokat rótt az év második felében az anyagi csoportfőnökségre: az 1949-es év hadsereg fejlesztésével összefüggő szakmai tervek elkészítését, a kapcsolódó anyagi biztosítás tényleges megalapozásának megkezdését.

Az anyagi csoportfőnökség az 1949. költségvetési évre vonatkozólag kidolgozott anyagi biztosítási irányelvei szerint a feladatok a szervezési irányelveknek megfelelően három részre tagozódtak. Január és február hónapokban a szervezés változatlan (első rész). Március 1-től lép életbe a („KLAPKA III”) +Kossuth Akadémia szervezési változás, mely 1950. február 28-ig lesz érvényben (harmadik rész).

E tagozódásnak megfelelően tervezték a szakosztályok a („KLAPKA III”) szervezés anyagi szükségleteit 1949. február 1-ig, az 1949. október 1-i fejlesztésnek megfelelő anyagmennyiséget pedig legkésőbb szeptember 15-ig biztosítani úgy, hogy a határ időkre az anyagoknak a csapatokhoz történő kiszállítása megkezdődhessen.

További követelményként határozták meg, hogy az 1949. évi költségvetésbe be kell dolgozni az 1950. március 1-én életbe lépő „BEM” szervezés anyagszükségletét is.

Az 1949-es költségvetési év anyagi biztosítása érdekében az anyagi csoportfőnökség szakosztályai már 1948 novemberében tettek előrendeléseket, melyek ellenértékét részben az 1948. évi költségvetésből egyenlítették ki nem fizetett szállításokat az 1949. évi költségvetésben irányoztak elő.

A Honvédelmi Minisztérium 1949. évi jóváhagyott költségvetési előirányzata (36 200 fő) összesen 1,093.000.000,- forint volt, melyben az előző évi költségvetésekkel szemben először kapott főhangsúlyt - a ruházat és egyéni felszerelés és építési beruházások mellett - a fegyverzet és a haditechnika beszerzése.

Itt kell megemlíteni, hogy a felszabadulás utáni első 1946/47. évi költségvetés – a stabilizációval összefüggésben 1946. augusztus 1-vel, majd az azt követő 1947/48-as költségvetési év ugyancsak augusztus 1-vel indult meg. A naptári évre történő költségvetési tervezés 1949-cel kezdődött, melyre való áttérés érdekében 1948 szeptemberétől az év végéig póthitelekkel biztosították az állami kiadások fedezését.

Áttekintve a hadsereg költségvetési előirányzatainak alakulását az 1945–48-as években megállapítható, hogy a kormányzat honvédséggel szembeni változó körülményeknek megfelelően gazdasági lehetőségein belül mindenkor rendelkezésre bocsajtotta a szükséges pénzalapokat. Különösen megmutatkozott ez 1945 első felében, amikor a legszűkösebb időszakban erején felüli pénzkiutalásokkal biztosította a csapatok felállítását és elvonulását, majd a gazdaság megerősödésének ütemében 1947-től fokozatosan a néphadsereg dinamikus fejlesztésének megkezdését.

Az 1945–46–47-es években a korlátozott pénzügyi lehetőségekre tekintettel a költségvetési kiadások döntő részét a személyi állomány életkörülményeinek (illetmény, ételmezés, ruházat, egészségügyi ellátás, elhelyezés) biztosítására irányozták elő és használták fel. Megállapítható ugyanakkor, hogy az ellátást elsősorban nem annyira a pénzeretek hiánya, mint inkább az anyag- és áruhiány motiválta.

1. sz. melléklet

ÁLLAMI KÖLTSÉGVETÉS AZ 1946/47. ÉVRE
RÉSZLETEZÉS
X. FÜZET
XXIII. fejezet
(SOMMÁZAT)

Cím	XXIII. fejezet Honvéd. Minisztér.	1946/47. évi előirányzat				Együtt
		Rendes kiadások	Rendkívüli kiadások			
			átmeneti kiadások	újjaépítési átmeneti kiadások	beruházások	
Kiadás:		f o r i n t				
1.	Központi igazgatás	9,697.800			1,380.000	11,077.800
2.	Pságok és hatóságok	6,168.700				6,168.700
3.	Csapatok	48,927.700	5,816.000	2,517.000		57,260.700
4.	Intézetek	7,324.800				7,314.800
	Összesen	72,109.000	5,816.000	2,517.000	1,380.000	81,822.000

(HL HF okmányai 5. cs. 260 lap)

ÁLLAMI KÖLTSÉGVETÉS AZ 1947/48. ÉVRE
XXI. FEJEZET
(HONVÉDELMI MINISZTERIUM)

Cím	XXI. fej. Honvédel. Minisztér.	1947/48. évi előirányzat				Együtt
		Rendes kiadások	Rendkívüli kiadások			
			átmeneti kiadások	újjaépítési átmeneti kiadások	beruházások	
	Kiadás	f o r i n t				
1.	Központi igazgatás	16.675.000				16.675.000
2.	Pságok és hatósá gok	10.545.000				10.545.000
3.	Csapatok	70.126.000	30.300.000			100.426.000
4.	Intézetek	22.889.000				22.889.000
	Összesen	120.235.000	30.300.000			150.535.000

(HL HF okmányai 5. cs. 242. lap)